

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 április 28.

BUDAPEST TERÉZVÁROS
GYÓGYSZERÉSZTÖRTÉNETE 1950-IG

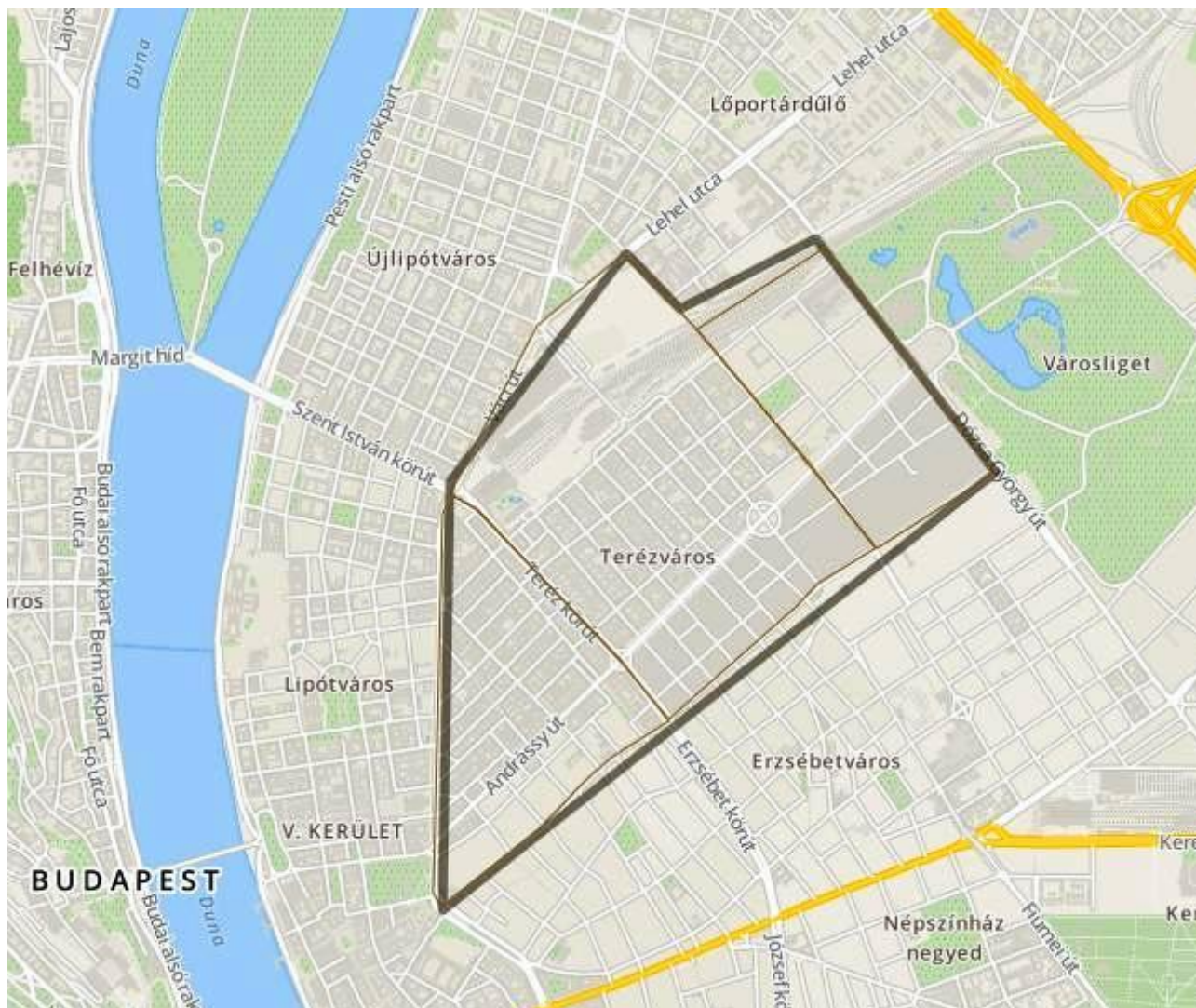
Írta és szerkesztette: Szmodits László

BUDAPEST

2018

Bevezetés

Budapest VI. kerülete a Terézváros. Területe: 2,38 km². A kerületet a Teréz körút, a Podmaniczky utca, a Szondi utca, a Dózsa György út, a Városligeti fasor és a Király utca határolja. Két részből áll: Alsó-Terézváros az Izabella utcától Délre, illetve a Felső-Terézváros az Izabella utcától Északra.

A XVII. századi helyi lakosságot a kertészet és az állattenyésztés ösztönözte a külváros alapítására. Azonban a Rákóczi szabadságharc útját állta a városias jelleg kialakításához. Ezért csak a XVIII. század első harmadában épültek ki Pest körül a külvárosok. Az egyre növekvő lakosság már nem fért el a Belváros falai között. Ekkor már széles félkörben vették körül a kertek, szántók és majorságok. 1726-1796 között 660 házzal ez volt a legnagyobb külváros. A XVIII. század végén már iparosok és kereskedők is letelepedtek a külvárosban. 1777-ben Mária Teréziáról nevezték el Terézvárosnak. Ekkor indult meg a kerületben a polgári anyakönyvezés is. A XIX. században a folyamatos építkezésekkel a legnagyobb lélekszámú kerületté fejlődött. 1825-ben már triviális iskola működött a kerületben, ahol a betűvetést és a számolást tanították a gyerekeknek.

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 április 28.

Ekkor még megoldatlan volt a csatornázás, mert csak nyílt árkok vezették el a szennyvizet. 1846-ban bécsi szakértőket hívtak a csatornahálózat tervezésére. A kiegyezés után felvetődött az áruszállítás megkönnyítésére a széles sugárutak létrehozása. Andrássy Gyula nevéhez fűződik a róla elnevezett Sugár út (Andrássy út) építése. 1871-ben kezdődött a Nagykörút kialakítása is. 1873-ban lett Budapest VI. kerülete. (A Nyugati Pályaudvar 1874-1877 között épült fel. 1896-ban már 84.591 személy lakott a kerületben. Ekkor nyílt meg a földalatti vasút, amely még ma is működik (M1 Metró). Ez összeköti a Belvárost a Zuglói Mexikói úttal. A XIX. század végére már beépült a kerület, a Városliget közelében pedig a villa-épületek. A kerület nagyon gazdag műemlékben. 1811-ben készült el a Terézvárosi Plébániatemplom. Nagyon jelentős kulturális, zenei intézmények, a Magyar Állami Operaház, a Zeneakadémia, valamint számos színház és múzeum található a kerületben (1).

Az egészségügyet szolgálta az 1927-ben létrehozott MÁV Kórház és Központi Rendelőintézet. Kezdetől fogva a MÁV Betegségbiztosító Intézete tartotta fenn. Saját, házi gyógyszerertárat is működtetett. A járóbetegek forgalma 1937-ben közel 1 millió volt évente. 1950-ben 671 ágygal működött. Később, 1956-ban nyílt meg a Szobi utcában a Mentőkórház. A Belgyógyászati osztályán elsősorban a szív és érrendszeri betegségek kezelésével foglalkoznak (2).

A kerületben az egyetlen zöld övezetű terület az Epreskert (Bajza utca 41.). A nevét attól az elvadult eperfás ligettől nyerte, amelyet később Stróbl Alajos hozatott rendbe. Eredetileg az 1882-től a Képzőművészeti Főiskola színészképző mesteriskolája, később pedig a Főiskola szobrászati termékeinek az otthona. Itt helyezték el a józsefvárosi Kálvária téren (VIII. kerület) állt régi pesti kálváriakápolna épületét (3).

A kerület gyógyszerésztörténete

A VI. kerületben, az egykori Hegedűs Sándor utca 17. szám alatt (ma Szófia utca) működött a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület székháza 1925-től 1950-ig. A Gyógyszerészi Közlöny 1924-ben felkérte a gyógyszerészeket, hogy adakozzanak a székház felállítására. A vételár csaknem 2 millió korona volt. Az épület nemcsak az elnöki hivatalt foglalta magába, hanem kiegészült az irodákkal, tárgyalótermekkel, könyvtárteremmel és vendégszobákkal is. A székház kialakításában több neves gyógyszerész, köztük dr. Gaál Endre és Koritsánszky Ottó vettek részt. A székházat több gyógyszerészi vonatkozású festménnyel díszítették. Itt helyezték el a Pro Patria - I. világháborús emléktáblát az elhunyt gyógyszerészek emlékezetére (4, 5).

Népesség

Év	Lakosság száma	Év	Lakosság száma
1870	39500	1949	82359
1880	51963	1960	90448
1890	75300	1970	87937
1900	99500	1980	71204
1910	101519	1990	59477
1920	95525	2001	44137
1930	90131	2011	38319
1941	99502	2017	38406

Szentlélek gyógyszertár

Ez volt Pesten a harmadik gyógyszertár, amelyet 1786-ban Schwachhoffer Ignác alapított a Helytartótanács 1786. évi 1536. számú leiratával. A gyógyszertár 1786. IV. 10-én nyílt meg a Király utcában a mai Kazinczy utca sarkán lévő Phaller-féle sarokházban. Az eredeti elnevezése „zum goldene Löwen” volt. A gyógyszertár helye többször változott, de csak a Király utcának a Károly körút és a Kazinczy utca közötti részén. 1832 óta a Király utca 12. szám alatt működött. A reáljogságát a budai helytartóság a 30021-1855. számú rendeletével ismerte el. A helyén volt a Gyógyáruértékesítő Vállalat, illetve ma a Hungaropharma Rt. székháza. – Tulajdonosok: 1786: Schwachhoffer Ignác, - 1791: Kuntzl János, - 1796: Aichmüller (Eichmüller) Ferenc, - 1800: Müller Ferenc Adolf, - 1804: Müller elvált felesége, Mayer Terézia, - 1804: Gömöry Károly, - 1845: özv. Gömöry Károlyné, Bogsch Júlia, Leyritz Károly, - 1853: Török József, - 1897: özv. Török Józsefné, Török Sándor, - 1914: Török József Rt., kezelő: Klein Lajos, - 1925: Szent Lélek gyógyszertár Rt., kezelő: dr. Lányi Lajos, - 1927: Harnik Lajos kezelő, - 1940-1950: Gönczi Sámuel kezelő (6).

Ma a Szentlélek Gyógyszertár officinája a Semmelweis Orvostörténeti Múzeumban van (Budapest, Apród utca 1-3.).

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 április 28.

Török József (Szőlősvigárd, Ugocsa megye, 1824... - Budapest, 1899. X. 26.)

A Pesti Tudományegyetemen 1848-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. Párizsi és londoni tanulmányútjain gazdagodva, 1854-ben vásárolta meg a Szentlélek gyógyszertárát, amelynek több mint 40 évig volt a tulajdonosa. Ennek a nivóját és a szakmai munkáját sikeresen az ország egyik legjobb gyógyszertárává fejlesztette. Az 1860-as évektől már jelentős szerepe volt a főváros életében. Vezető szerepe játszott Pest törvényhatósági és egészségügyi bizottságaiban. A gyógyszerészi szakügyek is foglalkoztatták. A gyógyszertárát nemcsak hazánkban, hanem még külföldön is ismerték. Később a gyógyszertár Török József Rt, majd Szentlélek Gyógyszertár Rt. néven működött. 1897-ben átadta a gyógyszertár tulajdonlását a fiának, Török Sándornak (1855-1931) (7).

Harnik Lajos (Marosludas, Torda-Aranyos megye, 1886. XII. 27. – Budapest, 1962. VII. 4.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1909-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Pályáját a budapesti Szerecsen gyógyszertárban kezdte. Innen a Szentlélek gyógyszertárba került, mint kezelő. Sikeresen egyesítette a Török József Rt-t és a Labor Rt-t, amely Labor Rt.-néven működött tovább. Az államosítás után a Csillag gyógyszertár vezetője lett. Két ízben renováltatta és korszerűsítette a gyógyszertárat, 1952-ben és 1959-ben újra megnyitva (8).

Oktogon gyógyszertár

Ezt a gyógyszertárat eredetileg a Helytartótanács 1786. VI. 6-án kelt 23766. számú rendeletével engedélyezte Beer József Kajetán gyógyszerésznek. Ő ezt Szentháromság néven nyitotta meg Buda I. kerületében, a Krisztinavárosban. A gyógyszertár 1789-ben a Tabánba került. Az 1890-es években a Palota út 9. szám alatt, majd 1924-ig az Attila körút 51. szám alatt (ma Attila út) működött. A gyógyszertár 24127-1923. N. M. M. számú rendelet alapján átkerült a VI. kerületbe, először az Oktogon tér 12. alá. Sőt, még innen is áthelyezték 1926-ban a Teréz körút 3. alá, a Hegedűs Gyula utca (ma Szófia utca) sarokra. Az áthelyezéssel vette fel az Oktogon elnevezést. A budai helytartóság a gyógyszertár reáljogúságát az 1856. IV. 5-én kelt rendeletével ismerte el. Neobarokk officinája 1936-ban készült. Ma műemlékgyógyszertár. Officinájában Aesculapius és Hygieia nagyméretű festett képe látható. Alkotója: Bretschneider Kocsárd 1936-ban. A kép a következő oldalon van.

Tulajdonosok: 1786: Beer József Kajetán, - 1791: Farkas István, - 1806: Höppfler János, a halála után anyja, Höppfler Anna. Höppfler özvegyét elvette Ráth József, aki tulajdonos lett. – 1835: Ráth Péter, - 1872: Eisdorfer Gusztáv és felesége, Mayer Emília, - 1897: Petri Ottó, - 1907: Tóth Kálmán és felesége, Fischer Teréz, - 1911: Tóth Kálmán örökösei, Szilárd Péter bérlő, - 1913: Krebsz Géza, Novomeszky Imre és felesége, Fruda Gizella, - 1920: dr. Gaál Endre, - 1943: dr. Gaál Endre örökösei, Meisels Andor bérlő, - 1945-1950: özv. Szebellédy Lászlóné, dr. Gaál Józsa. (9).

Az alábbi képről: ez egy 1,5X2 méteres pogány oltárt ábrázol. Áldozati füst száll az ég felé. Hygieia alakja mellett Aszklepiosz ül. Gyógyulásra váró betegek és tanulásra vágyó fiatalok veszik körül őket. Hygieia az egészség istennője, Aszklepiosz pedig a gyógyítás istene.

Ráth Péter (Buda, 1812. III. 29. – Budapest, 1873. X. 7.)

Apja, Ráth József, a budai Szentháromság gyógyszertár tulajdonosa volt. A Pesti Tudományegyetemen 1833-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. Ezt követően grazi és brünni gyógyszertárakban működött. Apja halála miatt hazatért 1836-ban és átvette a családi patika vezetését. Bekapcsolódott a Pest-Budai Gyógyszerész Testület munkálataiba. Részt vett 1840-től abban a bizottságban, amely kidolgozta a Testület alapszabályát. Ezt 1847-ben a király szentesítette. A Testület pénztárosa, titkára, majd 1854-től az elnöke volt. Ő vezette Bécsbe 1853-ban az a küldöttséget, amely a reáljogok rendezését kívánta rendezni. Az Országos Közegészségügy Tanács és az I. Magyar Gyógyszerkönyv szerkesztőbizottságának a tagja. A Magyarországi Gyógyszerész Egyesület alapító elnöke volt 1872-ben (0).

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 április 28.

Dr. Gaál Endre (Tiszabecs, Bereg megye, 1878. XI. 20. – Budapest, 1943. III. 24.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1903-ban gyógyszerészi, 1906-ban gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. A budapesti Gróf Andrássy Gyula gyógyszertár tulajdonosa volt 1908-1914 között. A Gyógyszerészi Értesítőt szerkesztette 1914-1920 között. Részt vett az I. világháborúban. Szabolcs megyei országgyűlési képviselő volt 1919 őszétől. Népjóléti minisztériumi államtitkár 1921 márciusa és 1922 áprilisa között. A Magyarországi Gyógyszerész Egyesület elnökeként, 1922-1935 között azt újjászervezte és összebékítette a fővárosi gyógyszerészeket a vidékiekkel. Nevéhez fűződött az egyesületi székház létrehozása és berendezése. Az Oktogon gyógyszertár tulajdonosa volt 1920-tól a haláláig. Pestre költöztette a tabáni Szentháromság gyógyszertárat. A Gyógyszerészi Hetilap felelős szerkesztője is volt, amelyet a lányával, dr. Szebellédy Lászlóné, dr. Gaál Józsaval együtt szerkesztett (11).

Dr. Szebellédy Lászlóné, dr. Gaál Józsa (Budapest, 1910. XII. 6. – Budapest, 1981. I. 28.)

A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1933-ban gyógyszerészi, 1935-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Egy évig dr. Szebellédy László egyetemi tanár gyakornoka volt, 1938-tól a felesége. Apjával együtt szerkesztették 1944 májusáig a Gyógyszerészi Hetilapot. Az Oktogon gyógyszertár tulajdonosa volt az államosításig. Analitikusként 1945 után a VITUKI munkatársa lett. Számos vízminőséggel, vízkémiával és analitikával foglalkozó közlemény társszerzője volt. Elnyerte 1967-ben a kémiai tudomány kandidátusa fokozatot. Nyugalomba vonulása után a Vízügyi Szolgálat szakértőjeként működött (12).

Nádor gyógyszertár

Dr. Wagner Dániel gyógyszerész 1833-ban gyógyszertár, valamint gyógyszerészeti és kémiai laboratórium létesítésére kért engedélyt. A Helytartótanács a 7405-1834. számú rendeletével úgy adta meg az engedélyt, hogy a gyógyszertár mellett működő laboratórium termékei csak gyógyszerészeknek adhatók ki. Ez volt hazánkban az első ilyen laboratórium, amelynek a nagy kiterjedésű piac folytán nagy jövőt jósoltak. A gyógyszertár és a laboratórium 1834-ben a mai Bajcsy-Zsilinszky út 17. szám alatt nyílt meg. Ezt a gyógyszertárat is áthelyezték a 150226-1912. B. M. számú rendelettel az Andrássy út 19. szám alá. Azonban ez az engedélyezett helyen kívül eső helyre került. Így a tanács a patika bezárására tett intézkedést. Így került a gyógyszertár 1917 februárjában a végleges helyére, az Andrássy út 1. szám alá. A budai helytartóság a 35483-1859. számú rendelettel ismerte el a gyógyszertár reáljogúságát.

Tulajdonosok: 1834: dr. Wagner Dániel, - 1889: Petri Ottó és felesége, Tóth Ilona, - 1895: Egger Izidor, - 1897: Egger Leó, Egger Izidor, - 1904: Egger Leó, özv. Egger Izidorné, Strassmann Auguszt, Egger János és Margit, - 1912: Székely Ernő a Nyitrai Hitelbank támogatásával, - 1920: Németh Gyula, - 1922: Németh Gyula, özv. Alföldi Istvánné, - 1923: Németh Gyula, Fülep Ágost, - 1927: Németh Gyula, Teutsch József, - 1928: Braun Miklós, - 1929: Braun Miklós, dr. Schlichter Figyes, - 1930: Braun Miklós, - 1940: Kopácsi Sándor, Ledofszky István örökösök, - 1945-1950: Lénárd Mariann, özv. Kopácsy Sándorné, özv. Meisels Andorné társtulajdonosok, Palovits Gábor felelős vezető (13).

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 április 28.

Dr. Wagner Dániel senior (Brezsnóbánya, Zólyom megye, 1800... - Budapest, 1890. I. 10.)

A Pesti Tudományegyetemen 1821-ben szerzett gyógyszerészi, a Bécsi Tudományegyetemen 1825-ben kémiai doktori oklevelet szerzett. A pozsonyi Vörös Rák gyógyszertárat bérelte 1826-1831 között. Ebben az időben már flórakutatással is foglalkozott. Sikeres, szépen illusztrált két kötetes botanikai munkája jelent meg Bécsben 1828-1829-ben. Gyógyszertári jogosítványt és gyógyszerészeti laboratórium felállítására kapott engedélyt 1834-ben. A gyógyszertár a mai Bajcsy Zsilinszky út 17. szám alatt működött. Egy pályamunkájával 1844-ben elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia első díját. 1848-ban a Kereskedelmi és Ipari Minisztériumban a gyógyszerészeti ügyek titkára volt. E beosztása megszűntével puszkapor-gyártással segítette a honvéd sereget. 1852-ben részvénytársasággá alakította a gyógyszerészeti laboratóriumát, amely később a pesti Soroksári úton Magyar Gyógyszer- és Művegyészeti Gyár-néven 1867-től 1912-ig működött. A Királyi Magyar Természettudományi Társaság alapító tagja. Ő honosította meg hazánkban a törvényszéki elemzéseket. Fiát, Wagner Daniel juniort (1838-1890) és Wagner Józsefet a gyógyszerészi, Wagner Jenő műegyetemi tanárt, a vegyészeti pályára nevelte (14).

Dr. Egger Leó (Bécs, 1865. XII. 12. – Budapest, 1925. VIII. 17.)

Bécsben, apja, Egger Izidor gyógyszerészi diplomával gyógycukorka gyárat vezetett. A Bécsi Tudományegyetemen 1889-ben gyógyszerészi, 1891-ben bölcsészdoktori oklevelet szerzett. Franciaországi és németországi vegyészeti gyárakban működve tökéletesítette a tudását. Két évig még Amerikában is gyógyszerész volt. Budapesten, 1897-ben apjával együtt megvásárolta a pesti Nádor gyógyszertárat, ahol homeopata részleget is létesítettek. A gyógyszertárat 1911-ben eladták és Dr. Egger Leó és Egger Izidor Gyógyszerészeti és Vegyészeti Cikkgyára néven üzemet alapítottak. Főleg galenusi készítményeket gyártottak, de ők hozták forgalomba elsőként hazánkban a Neosalvarsant Revival-néven. Számos gyógyszergyártási javaslatát sikerrel szabadalmaztatta. Néhány szerves vegyület vízben való, bizmut-vegyület olajban történő oldódását dolgozta ki. Folyékony növényi kivonatok liofilizálásával granulátumokat készített. Halála után a fia, dr. Egger Iván vegyész tovább fejlesztette a gyárat (15).

Segítő Mária gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Dittrich Károly gyógyszerész nyerte el a 27355-1868. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár a Jókai tér 8. szám alatt 1869. I. 16-án nyílt meg. A belügyminiszter a 257964-1934. számú rendeletével engedélyezte a gyógyszertár áthelyezését a Teréz körút 22. szám alá, az Aradi utca sarkára. – Tulajdonosok: 1869: Dittrich Károly, - 1892: Tárczay István, - 1894: dr. Kovács Ernő, - 1919-1950: Fenyves Miksa (16).

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 április 28.

Isteni Gondviselés gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Urbán József gyógyszerész nyerte el a 27083-1875. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1876. III. 27-én nyílt meg a Király utca 98. szám alatt. A gyógyszertárat 1888-ban a 21529-1888. számú kerületi határozattal áthelyezték a Király utca 102. szám alá. Végül 1892-ben újra áthelyezték a gyógyszertárat a Király utca 86. szám alá. Mivel ebből az áthelyezésből sok vita származott, ezért a belügyminiszter az 13587-1894. számú leiratában ezt tudomásul vette. - Tulajdonosok: 1876: Urbán József, - 1891: Tóth János, - 1901: Wimmer Károly, - 1901: Lehmann Viktor, - 1913: Gyurovics Gyula, - 1916: dr. Légrády Erzsébet, - 1928-1950: Majos Pál László (17).

Urbán József (Tolna, Tolna megye, 1833... - Budapest, 1894. XI. 23.)

Gröttner Ferenc zsámbéki Magyar Korona gyógyszertárában volt gyakornok, a várpalotai Szentháromság gyógyszertárban volt segéd. A Pesti Tudományegyetemen 1856-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. Pályáját Scholtz Jánosnál, a pesti Szentháromság gyógyszertárban kezdte. Gyógyszertári jogosítványt szerzett 1875-ben a budapesti Király utcában. 1891-ig volt a patika tulajdonosa. Bekapcsolódott a szakmai-közéleti munkálatokba. A Budapesti Gyógyszerész Testület alelnöke volt és a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület pénztárosa (18).

Dr. Légrády Erzsébet (Budapest, 1874. XI. 15. Budapest, 1959. XI. 15.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1905-ben gyógyszerészi, 1907-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Ő volt az első magyarországi gyógyszerészdoktornő. A Nemzetközi Gyógyszerész Szövetség (FIP) 1913. évi hágai kongresszusán a magyar küldöttség tagjaként francia nyelven köszöntötte a küldötteket és a FIP vezetőségét és tagjait meghívta Budapestre. 1916-tól 1928-ig a budapesti Isteni Gondviselés gyógyszertár tulajdonosa volt. Aktív tagja volt a Magyar Gyógyszerész tudományi Társaságnak. A Társaság elnöksége a több évtizedes aktív szakmai-közéleti munkáját elismerve Jakabházy Zsigmond Emlékéremmel tüntették ki (19).

Vörös Kereszt, később Magyar Kereszt gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Schwarczmayer János junior gyógyszerész nyerte el a 4870-1881. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1882. VII. 8-án nyílt meg az Andrássy út 84. szám alatt. A Vöröskereszt elnevezést a nemzetközi segélyszervezet vette fel. Ezért változott meg a gyógyszertár elnevezése. – Tulajdonosok: 1882: Schwarczmayer János junior, - 1888: Bayer Antal senior, - 1921: dr. Bayer Antal junior, - 1945-1950: özv. dr. Bayer Antalné haszonélvező, Bayer István felelős vezető (20).

Bayer Antal senior (Eger, 1860. IX. 4. – Budapest, 1948. X. 29.)

A Bécsi Tudományegyetemen 1884-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Rövid ideig Bécsben működött, majd nagybátyja, Bayer Arnold budapesti Angyal gyógyszertárában dolgozott. 1888-ban megvásárolta az

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 április 28.

Andrássy úti Vörös Kereszt gyógyszertárat. Számos újszerű készítményt hozott forgalomba: Turista Tapasz, a köptető Contratrussin, ma Elixirium Thymi Compositum-néven hivatalos gyógyszer. Elsőként hozott forgalomba injekciókat. Több kiállításon mutatta be a készítményeit, az 1900. évi Párizsi Világkiállításon aranyérmet nyert. Már fiatalon, élénken részt vett a szakmai közéletben. Az 1894-ben alapított Magyarországi Gyógyszerészek Nyugdíjintézetének elnöke volt. A Magyarországi Gyógyszerész Egyesület elnöke 1905-1918 között. 1923-tól a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium megbízásából a Pázmány Péter Tudomány egyetemen a gyógyszerészi szigorlatok kormánybiztosa volt. Tagja volt az Országos Közegészségügyi Tanácsnak is (21).

Dr. Bayer Antal junior (Budapest, 1893. VIII. 6. – Budapest, 1945. I. 1.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1915-ben gyógyszerészi, 1917-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Rövid ideig az Országos Bírósági Vegyészeti Intézet munkatársa. Dr. Bayer-Krucsy Dezső Bayer és Társa Gyógyszerészeti Gyárának műszaki igazgatója volt. A családi gyógyszertár tulajdonosa volt 1921-től. A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság és a Magyar Kémikusok Egyesülete tagja volt. Számos tudományos közleménye jelent meg a szaklapokban. Fiatalon lett a II. világháború áldozata. Fia, dr. Bayer István, neves egyetemi tanár nemzetközileg is elismert gyógyszerész volt (22).

Szent György gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Tauffer Károly gyógyszerész nyerte el a 42054-1886. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1887. I. 2-án nyílt meg a Szondy utca és az Izabella utca sarkán, az Izabella utca 81. szám alatt. A gyógyszertárat két ízben helyezték át: 1. 1893-ban átkerült a Szondy utca 26. szám alá. – 2. A 100855-1894. B. M. számú rendelettel átkerült a Teréz körút 37. szám alá. 1945 után a Dózsa György nevet vette fel a gyógyszertár. – Tulajdonosok: 1887: Tauffer Károly, - 1910: dr. Tauffer Gábor, - 1936: Környei Pál, - 1942: Magary-Kossa László, - 1945-1950: dr. Firon Béláné hatósági kezelő (23).

Tauffer Károly (Kolozsvár, 1848. XII. 2. – Budapest, 1910. IV. 29.)

Szülővárosában volt gyakornok. A Pesti Tudományegyetemen 1871-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Az alkalmazotti munkája után 1880-tól a balmazújvárosi gyógyszertár tulajdonosa volt. Itt 1882-ben takarékpénztárat létesített. 1886-ban gyógyszertári jogosítványt szerzett Budapesten. 1887-től a haláláig volt a Szent György gyógyszertár tulajdonosa. Befűvés nélküli kapszulák gyártására szabadalmat nyert 1893-ban. Bekapcsolódott a szakmai közéletbe. 1894-ben csak rövid ideig volt a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület elnöke (24).

Dr. Tauffer Gábor (Balmazújváros, 1884. I. 16. – Sopron, 1946...)

Tauffer Károly fia. Balmazújvárosban volt gyakornok. A Budapesti Tudományegyetemen 1908-ban gyógyszerészi oklevelet szerzett. A jogi kart is elvégezte. Budapesten ügyvédi irodát nyitott. A budapesti Szent

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 április 28.

György gyógyszerész tulajdonosa volt 1910-1935 között. Közben 1918-tól 1935-ig a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület elnöke. Szerepe volt a *Formulae Normales* 1940. évi kiadásában és az egyetemi négy éves gyógyszerészképzés bevezetésében. Országgyűlési képviselő is volt. Fasiszta politikusává vált (25).

Opera gyógyszerész

A gyógyszerész személyes üzleti jogát Török Sándor gyógyszerész nyerte el a 36830-1887. B. M. számú rendelettel. A gyógyszerész 1888. I. 25-én nyílt meg az Andrássy út 29. szám alatt. Ezt 1931-ben áthelyezték az Andrássy út 26. szám alá. A gyógyszerész hosszú ideig működött, de 2008. júniusában sajnos megszűnt. A gyógyszerész műemlékpatika volt, neoreneszánsz stílusban, eklektikus elemekkel. A kép a következő oldalon van. Tulajdonosok: 1888: Török Sándor, - 1931: Lám Elemér, - 1939: özv. Lám Elemérné, Lám Sándor kezelő, - 1945-1950: Lám Sándor (26).

Török Sándor (Pest, 1855... - Budapest, 1931. IV. 19.)

Apja, Török József (1824-1899) a pesti Szentlélek gyógyszerész tulajdonosa volt. A Budapesti Tudomány egyetemen 1877-ben gyógyszerészi oklevelet szerzett. Külföldi utazása után a családi gyógyszerésztárban működött. Gyógyszerészi jogot nyert 1887-ben. 1888-ban nyitotta meg az Opera gyógyszerésztárat, amelynek a haláláig volt a tulajdonosa. A Budapesti Galenus Gyárat apósával, Seitz Ferenc alapította meg 1904-ben. A Király utcai gyógyszer-nagykereskedést 1914-ben, Török Labor-néven részvénytársasággá alakította át. Majd ennek a részvényfeleslegét jól eladva, a német Bayer I. G. cég vette bérbe. Röviddel a halála előtt kormányfőtanácsosi címmel tüntették ki (27).

Hattyú gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Rózsavölgyi Imre gyógyszerész nyerte el a 87372-1890. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár eredetileg a XIII. kerületi angyalföldi Szabolcs utca 32. szám alatt nyílt meg 1891. I. 15-én. Az 52134-1900. B. M. rendelet hozzájárult a gyógyszertár áthelyezéséhez az Aréna út (ma Dózsa György út) 124. szám alá. – Tulajdonosok: 1891: Rózsavölgyi Imre, - 1927: Rózsavölgyi Lenke Margit, - 1941 - 1950: Takáts Ernő (28).

Rózsavölgyi Imre (Budakeszi. 1859. VIII. 12. – Budapest, 1927. XI. 6.)

A nagyapja és apja zenész- és zeneműkiadó volt. A Budapesti Tudományegyetemen 1882-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. 1891-től a budapesti Hattyú gyógyszertár tulajdonosa lett. Abban az időben külföldön is tanulmányozta az injekciógyártást. Az ERI üzem alapítója volt az 1890-es évek első felében. A Budapesti Gyógyszerész Testület és a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület egyik meghatározó személyisége volt. Karlovsky Geysával felszámolták 1902-ben a Magyarországi Gyógyszerész Nyugdíjintézet válságos helyzetét és azt jól átszervezték. A Magyarországi Gyógyszerész Egyesület tanügyi bizottságának is elnöke volt. A halála után a gyógyszertár élére került a lánya, Rózsavölgyi Lenke Margit, az ERI üzem vezetésére pedig Spergely Bélát kérték fel. 1941-ben Rózsavölgyi Lenke Margit a férjével együtt Argentínába költöztek (29).

Szent Bertalan gyógyszertár

A belügyminiszter a 70328-1898. B. M. számú rendeletével Eibach Ödön gyógyszerésznek adományozta a gyógyszertárat. A gyógyszertár 1899. I. 27-én nyílt meg az Andrásy út 55. szám alatt. – Tulajdonosok: 1891: Eibach Ödön, - 1905: Ladányi Zoltán, - 1929-1950: Ladányi Andor (30).

Turul madár gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Takácsy Ignác gyógyszerész nyerte el a 115179-1901. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár a Szondy utca 52. szám, illetve a Szinnyei Merse utca 19. szám alatt nyílt meg 1902-ben. – Tulajdonosok: 1902: Takácsy Ignác, - 1907: Károly Ármin, - 1936: özv. Károly Árminné haszonélvező, Erdős István bérlő, - 1945-1950: Károly Árminné haszonélvező, Erdős István felelős vezető (31).

Deák Ferenc gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Lukács Gyula gyógyszerész nyerte el az 55595-1904. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1905-ben nyílt meg a Deák Ferenc utca 4. szám alatt. Sztankai István hibásan közölte (1909) a gyógyszertár megnyitásának az idejét. A Gyógyszerészi Zsebnaptárak az 1905. évet közölték. Több kérelem érkezett a gyógyszertár áthelyezésére, de ezek idejét és tényét már nem sikerült megállapítani.

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 április 28.

1917-ben került a gyógyszertár a Deák tér 6. szám alá. – Tulajdonosok: 1904: Lukács Gyula, - 1908: Cservenyák György, - 1917-1950: Szűts Pál (32).

Fasor gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Prokopovits Brunó gyógyszerész nyerte el a 25326-1906. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár a Lövölde tér 5. szám alatt nyílt meg 1906. XI. 19-én. – Tulajdonosai: 1906: Prokopovits Brunó, - 1917: Haas Miklós, - 1917 XI. - 1950: Hajdu József (33).

Gróf Andrássy Gyula gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát a 66380-1908. B. M. számú rendelettel dr. Gaál Endre gyógyszerész nyerte el. Életútját az Oktogon gyógyszertárnál már közöltük. A gyógyszertár 1909. III. 24-én nyílt meg az Andrássy út 99. szám alatt. Tulajdonosok: 1909: dr. Gaál Endre, - 1914-1950: Wittmann Elemér (34).

Erzsébet királyné gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát a Szántó József gyógyszerész nyerte el a 70899-1908. számú B. M. rendelettel. A gyógyszertár 1908. XII. 13-án nyílt meg a Hajós utca 24. szám alatt. A 39856-1921. N. M. M. számú rendelet hozzájárult a gyógyszertár áthelyezéséhez a Nagymező utca páros oldalán a 21. számú háztól a 35. számú házig, vagy a páros oldali oldalon a 30. számtól a 48. számú házak valamelyikébe. Így később, 1927. VI. 27-én került a Nagymező utca 38. szám alá. – Tulajdonosok: 1908: Szántó József, - 1915: Nyilassy Ágoston, - 1920: Hacsó Lajos, - 1931: Schwartz Manó, - 1935-1950: dr. Schulek Béla (35).

Vörösmarty Mihály gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Kiss Béla gyógyszerész nyerte el a 62865-1908. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár elhelyezésére a rendelet az Aradi utca és a Vörösmarty utca sarkát jelölte meg. A gyógyszertár 1909. VI. 2-án nyílt meg. Később a Szondy utca 23. szám alatt működött. – Tulajdonosok: 1909: Kiss Béla, - 1909: Bauer Adolf, - 1925-1950: Bauer György (36).

Caritas gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Grossmann Ervin gyógyszerész nyerte el a 31643-1910. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1911-ben nyílt meg a Király utca 38. szám alatt. – Tulajdonosok: 1911: Grossmann Ervin, - 1917-1950: Ispán Jenő (37).

Vilmos császár gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Szücs Sándor gyógyszerész nyerte el a 84459-1911. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár elhelyezésére a Váci Körút (ma Bajcsy Zsilinszky út) 26-48. számú házakat, illetve a 25-39. számú házakat jelölték ki. A gyógyszertár 1912. VI. 15-én a Váci körút 29. szám alatt nyílt meg. Az

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 április 28.

eredeti neve Hangya volt 1914-ig. A gyógyszertár neve 1945 után Kossuth volt. – Tulajdonosok: 1911: Szücs Sándor, - 1913: Scholtz Endre, - 1918: Székely Sándor, - 1945-1950: özv. Székely Sándorné haszonélvező, dr. Farkas Pál felelős vezető (38).

Nyugati gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Lessner Alfréd gyógyszerész nyerte el a 1116661-1918. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár a Vilmos császár út 65. szám (Bajcsy-Zsilinszky út) alatt nyílt meg 1919-ben. – Tulajdonosok: 1919: Lessner Alfréd, - 1926: Kálmán Béla, - 1928: Flamm István, - 1936: Kálmán Béla, - 1941-1950: Szabó Dánielné, Kisabonyi Olga, üzlettárs: Gebauer Ervin (39).

Podmaniczky gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Hadzsy Endre gyógyszerész nyerte el a 45950-1922. N. M. M. számú rendelettel. A rendelet a gyógyszertár elhelyezési helyére a Podmaniczky utcának a Bajnok utca és az Aréna úti közé eső területet jelölte ki. A szomszédos Turul gyógyszertár tulajdonosa ezt számára sérelmesnek találta. Ezért a 89015-1922. N. M. M. számú rendelet ezt a helyet ideiglenesnek minősítette és kérte a Podmaniczky patikát az Aréna út felé eső részre áthelyezni. A gyógyszertár az új helyén, a Podmaniczky utca 69. szám alatt nyílt meg. – Tulajdonos: 1922-1950: Hadzsy Endre (40).

Arany Kalász gyógyszertár

A gyógyszerár személyes üzleti jogát Koritsánszky Ottó gyógyszerész nyerte el 61008-1928. N. M. M. számú rendelettel. A gyógyszertár az Aradi utca és Vörösmarty utca sarkán, a Vörösmarty utca 36. szám alatt nyílt meg. Tulajdonosváltás nem történt 1950-ig (41)

Koritsánszky Ottó (Kölesd, Tolna megye, 1882. III. 16. – Nagyszékely Tolna, 1952. XI. 26.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1903-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. A pályáját a soproni Oroszlán gyógyszertárban kezdte. Itt a városi levéltárban is kutatott. Több évig külföldi gyógyszergyárakban működött. 1908-tól a Gyógyszerészi Hetilap szerkesztője, majd felelős szerkesztője volt. 1910-től nemzetközi gyógyszerészkongresszusokon vett részt. Jelentős szerepe volt, hogy hazánk tagja lett a FIP-nek. Ennek alelnöke lett 1930-tól. A Tanácsköztársaság idején Zoltán Bélával gondoskodtak a blokád alatt állt ország gyógyszerellátásáról. A személyes tapasztalatokra írta meg a Tanácsköztársaság gyógyszerellátásának a tárgyilagos történetét. A Magyarországi Gyógyszerész Egyesület ügyvezető igazgatójává nevezték ki 1920-ban. Tervezetet nyújtott be 1924-ben Gyógyszerész Kamara és a korpótlékos pénztár létrehozására. Ismét a Gyógyszerészi Hetilapot szerkesztette 1925-1933 között. 1928-ben gyógyszertári jogosítványt nyert Buda pesten. Az Arany Kalász gyógyszertár tulajdonosa volt az államosításig. A Gyógyszerészi Közlöny szerkesztője volt 1935-1944 között. Gyógyszerészi Zsebnaptárakat szerkesztett és szépirodalmi műveket is írt (42).

Budapest gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Bársony Elemér gyógyszerész nyerte el a 40349-1929. I. N. M. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1930. VII. 2-án nyílt meg a Teréz körút 50. szám alatt. – Tulajdonosok: 1930: Bársony Elemér, - 1931: dr. Végh Antalné, Berg Katalin, - 1937: dr. Erdey-Gruz Tiborné, Berg Magdolna, - 1945-1950: dr. Erdey-Gruz Tiborné örökösei, Margittay Tibor felelős vezető (43).

Bársony Elemér (Budapest, 1879. I. 18. – Budapest, 1938. V. 2.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1906-ban gyógyszerészi oklevelet szerzett. 1908-tól a Gyógyszerészi Hetilap helyettes főszerkesztője volt. Gyógyszertári jogosítványt szerzett 1913-ban Csepelen. 1917-ig volt a gyógyszertár tulajdonosa. Megalapította 1918-ban a Vidéki Gyógyszerészek Országos Szövetségét, amelynek 1921-ig ügyvezető elnöke volt. A Függetlenségi Párt tagjaként szembe fordult Károlyi Mihály politikájával. 1919 májusában Károly Gyula aradi ellenkormányának népjóléti minisztere volt, 1919. május végétől július 6-ig a szegedi ellenkormányban államtitkárként a Népjóléti Minisztérium élén állt. A Gyógyszerészi Értesítő szerkesztője volt 1927-1936 között. Budapesten gyógyszertári jogosítványt nyert 1929-ben. A Budapesti gyógyszertárnak 1931-ig volt tulajdonosa. Dr. Baradlai Jánossal megírták két kötetben a magyarországi gyógyszerészet történetét, amely 1930-ban jelent meg. Számos közleménye jelent meg a szaklapokban. Gyógyszertári zsebnaptárt szerkesztett, novellákat és tárcákat írt még napi- és hetilapokba (44).

Irodalom

1. Budapest Lexikon. Akadémiai Kiadó, Budapest, II. kötet, 503-504 (1993)
2. Budapest Lexikon. i. m. II. kötet, 125
3. Budapest Lexikon. i. m. I. kötet, 382
4. Gyógyszerészi Közlöny, 40, 44, 309 (1924)
5. Baradlai János, Bársony Elemér. A magyarországi gyógyszerészet története. Budapest, II. kötet, 601-602 (1930)
6. Sztankai István: A gyógyszerészetre és a budapesti gyógyszertárakra vonatkozó adatok. Budapest, 263-265 (1935)
7. Gyógyszerészi Közlöny, 15, 44. 707-709 (1899)
8. Gyógyszerészet, 7, 10, 351 (1962)
9. Sztankai István: i. m. 205-207
10. Gyógyszerészet, 29, 12, 457-459 (1985)
11. Gyógyszerészi Közlöny, 36, 42, 501-502 (1943)
12. Móra László: Szebellédy László, a magyar analitika nagy művelője. Budapest, 151-152 (1981)
13. Sztankai István: i. m. 207-210
14. Zalai Károly: A magyar gyógyszerészet nagyjai. Budapest, 22 (2001)4

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 április 28.

15. Gyógyszerészi Értesítő, 33, 12, 15 (1925)
16. Sztankai István: i. m. 210
17. Sztankai István: i. m. 211
18. Gyógyszerészi Közlöny, 11. 27, 426-427 (1895)
19. Zalai Károly: i. m. 77
20. Sztankai István: i. m. 211
21. Zalai Károly: i. m. 171
22. Zalai Károly: i. m. 172
23. Sztankai István: i. m. 211-212
24. Gyógyszerészi Közlöny, 26, 21, 339-340 (1910)
25. Gyógyszerészi Közlöny, 60, 3, 30-31 (1943)
26. Sztankai István: i. m. 212
27. Gyógyszerészi Hetilap, 70, 6, 10, (1931)
28. Sztankai István: i. m. 212
29. Gyógyszerészi Hetilap, 66, 16, 319-320 (1927)
30. Sztankai István: i. m. 212
31. Sztankai István: i. m. 213
32. Sztankai István: i. m. 213
33. Sztankai István: i. m. 216
34. Sztankai István: i. m. 214
35. Sztankai István: i. m. 214
36. Sztankai István: i. m. 214-215
37. Sztankai István: i. m. 215
38. Sztankai István: i. m. 215
39. Sztankai István: i. m. 215
40. Sztankai István: i. m. 215-216
41. Sztankai István: i. m. 218
42. Zalai Károly: i. m. 158
43. Sztankai István: i. m. 218
44. Zalai Károly: i. m. 81